

КОСТЮНІК

Олена Валеріївна
elena_kostynik@ukr.net

УДК 33.053.22:658.152(045)

ОСОБЛИВОСТІ ТА ВІДМІННОСТІ
ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА
НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ
СТАНДАРТАМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ

ЧАЙКОВСЬКА

Тетяна Сергіївна
tania.chayka1997@gmail.comк.е.н., доцент кафедри,
Національний авіаційний
університетFEATURES AND DIFFERENCES IN
ACCOUNTING FOR FIXED ASSETS
ACCORDING TO NATIONAL AND
INTERNATIONAL ACCOUNTING
STANDARDSстудент, Національний
авіаційний університет

У процесі господарської діяльності основні засоби підприємства посідають чільне місце, адже мають безпосередній та значний вплив на ефективність діяльності та фінансові результати суб'єктів господарювання. Отже, їх раціональне використання, правильність обліку та впровадження міжнародної практики є запорукою досягнення високих фінансових показників. У даній роботі проведено дослідження та аналіз особливостей та відмінностей ведення обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

* * *

В процессе хозяйственной деятельности основные средства предприятия занимают видное место, ведь имеют непосредственное и значительное влияние на эффективность деятельности и финансовые результаты субъектов хозяйствования. Так что их рациональное использование, правильность учета и внедрение международной практики является залогом достижения высоких финансовых показателей. В данной работе проведено исследование и анализ особенностей и различий ведения учета основных средств по национальным и международным стандартам бухгалтерского учета.

* * *

Introduction. In the process of economic activity, the fixed assets of the enterprise occupy a prominent place, since they have a direct and significant influence on the efficiency of activities and financial results of economic entities. Integration processes in the economy are the transition to the improvement and modernization of the national economy and the active implementation of international accounting standards.

Purpose. The purpose of this work is to study the features of accounting for fixed assets in accordance with national and international accounting standards and the allocation of common rules and differences between them.

Results. The methodology for accounting for fixed assets and the presentation of accounting information in the financial statements of enterprises is regulated by the standard of accounting 7 "Fixed assets". General accounting rules for fixed assets are reflected in International Accounting Standard 16 "Fixed Assets". In this work, the research and analysis of the features and differences of the accounting of fixed assets in accordance with national and international accounting standards was conducted.

In the course of the study, it was found that these provisions have similar rules and are different. International standards are the basis for national standards. Their difference is due to the peculiarities of the national economy. The international activity of companies leads to a gradual transition to international accounting and financial reporting standards. It helps to increase the competitiveness of companies and the high level in the world market. Therefore, continuous improvement of accounting is important. Consequently, their rational use, the correctness of accounting and the implementation of international practice is a guarantee of achieving high financial performance.

Conclusion. Each state has certain economic features. Therefore, the accounting of fixed assets differs from international practice as well. Consequently, the transition to international standards will improve the quality of accounting information and enhance its usefulness.

Ключові слова: основні засоби, актив, національні стандарти, міжнародні стандарти, первісна вартість, амортизація, оцінка

Ключевые слова: основные средства, актив, национальные стандарты, международные стандарты, первоначальная стоимость, амортизация, оценка

Keywords: fixed assets, assets, national standards, international standards, initial value, depreciation, valuation

ВСТУП

Процес економічного розвитку України супроводжується приведенням національних стандартів бухгалтерського обліку (далі – НСБО) до основних норм та принципів, що передбачені міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (далі – МСБО) та світовою практикою.

Основні засоби – це активи, які зазвичай є найбільшою складовою загального капіталу підприємства і у свою чергу від їх характеристик, наприклад, таких як

технічний стан, кількість, якість, залежать основні показники діяльності підприємства та його фінансові результати, тому врахування міжнародного досвіду у процесі ведення обліку основних засобів є значним кроком до покращення його якості.

Інтеграційні процеси в економіці, нині стають перехідною ланкою до покращення та модернізації національної економіки в цілому та активного запровадження МСБО.

Враховуючи значимість основних засобів у діяль-

ності підприємств, дослідження даного поняття є досить актуальним і супроводжується великою кількістю наукових праць спрямованих на ведення бухгалтерського обліку основних засобів. Дане питання було розглянуто такими науковцями як І. Бланк, Е.С. Дяченко, І.В. Ксьонжик, М. Баканов, Н.М. Пирець та ін.

Ведення обліку основних засобів за МСБО, досліджували І. Жолнер, Л.М. Руденко, О.С. Яцунська.

Однак, за останній період було внесено чимало корективів як до НСБО так і до МСБО, що призводить до актуальності даного питання.

МЕТА РОБОТИ

Мета даної роботи полягає у дослідженні особливостей ведення обліку основних засобів відповідно до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та виокремлення спільних суджень та розбіжностей між ними.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною основою для проведення дослідження виступили загальнонаукові методи економічного аналізу, метод порівняння, синтез і групування, факторний аналіз.

РЕЗУЛЬТАТИ

Процес економічного зростання України супроводжується необхідністю поєднання внутрішньодержавного та зарубіжного досвіду ведення бухгалтерського обліку, його основних принципів та норм.

Проведення міжнародної діяльності суб'єктами господарювання та взаємозв'язки із іноземними організаціями зумовлюють плавний перехід до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, що забезпечує високий рівень конкурентоспроможності наших підприємств та сприяє підвищенню показників їхньої діяльності. Тому постійне вдосконалення організації ведення обліку є необхідним.

Створення нових організаційних форм виробництва, ускладнення та удосконалення технологічних процесів, призводять до зміни структури та складу основних засобів підприємства. Унаслідок чого виникає потреба у їх більш детальному та достеменному обліку, який задовольнятиме потреби зовнішніх та внутрішніх користувачів.

Методологія ведення обліку основних засобів та відображення бухгалтерської інформації у фінансовій звітності підприємств всіх форм власності, окрім бюджетних установ, регламентується П(С)БО 7 «Основні засоби». Загальні правила обліку ОЗ відображені в М(С)БО 16 «Основні засоби».

Як вище зазначалося, національні стандарти бухгалтерського обліку створюються, враховуючи правила та норми, визначені міжнародними стандартами. Внаслідок чого є досить велика кількість подібностей між П(С)БО 7 «Основні засоби» та М(С)БО 16 «Основні засоби», але й виникають деякі розбіжності, зумовлені специфікою національної економіки.

Відповідно до П(С)БО 7, основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва / діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний

строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1].

Відповідно до М(С)БО 16, Основні засоби – це матеріальні об'єкти, що їх: утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду [2].

На перший погляд можна зробити висновок, що дані визначення є досить подібними, але насправді є деякі відмінності. Так, у М(С)БО 16 точно не зазначено, що саме відноситься до об'єктів основних засобів. Відповідно до даного стандарту бухгалтер має право на свій розсуд, спираючись на свою кваліфікаційну точку зору визначати приналежність певних видів майна до об'єктів основних засобів, враховуючи різноманітні критерії, такі як умови експлуатації та інші.

Отже, проведемо більш детальний аналіз методології ведення обліку основних засобів, розглядаючи основні нюанси, передбачені П(С)БО 7 та М(С)БО 16.

Класифікація основних засобів в П(С)БО 7 наведена більш детально, порівняно з М(С)БО 16, в ньому виділяються такі групи основних засобів: земельні ділянки; транспортні засоби; будинки, споруди; багаторічні насадження; машини та обладнання; тварини; капітальні витрати на поліпшення земель; інструменти, приладдя, інвентар (меблі); інші основні засоби, натовість в М(С)БО 16 виділяють: земля та будівлі; машини та обладнання; офісне обладнання; кораблі; літаки; меблі та приладдя; автомобілі; земля [4].

Поняття первісної вартості, є тотожним як у національних, так і у міжнародних стандартах. Якщо розглядати більш детально елементи первісної вартості ОЗ, то за М(С)БО 16 до первісної вартості не включають суму майбутніх витрат на приведення об'єкта до стану придатного до введення в експлуатацію, відносять лише вартість об'єкта, визнану на той момент. Первісна вартість повинна бути переглянута кожного року, на постійній основі, а її збільшення, відносять до фінансових витрат, а не до самої первісної вартості.

У П(С)БО 7 чітко не виділяють алгоритм оцінки ОЗ, відповідно, до первісної вартості можуть бути віднесені всі витрати пов'язані з даним об'єктом.

На формування первісної вартості мають вплив шляхи надходження або ж створення основних засобів. Якщо розглядати варіант купівлі об'єкту основних засобів в кредит, то відповідно до М(С)БО 16 відсотки за кредитом обліковують у відповідності до М(С)БО 23 «Витрати на позики», враховуючи всі умови позики. За П(С)БО 7 сума відсотків за кредитом на придбання ОЗ, до первісної вартості не включається.

У М(С)БО 16 зазначається, що під час обміну об'єктів ОЗ собівартість такого об'єкта визначається за справедливою вартістю, якщо ж останню важко визначити, основні засоби зараховуються за балансовою вартістю.

За П(С)БО 7 при обміні основних засобів на подібні об'єкти, їх вартість визначається за справедливою вартістю, у разі обміну на неподібний об'єкт врахо-

вують величину залишкової вартості, якщо вона більша за справедливу, то зараховують об'єкт саме за справедливою вартістю, а різницю відносять до витрат [5].

У разі придбання основних засобів за рахунок грантів, їх балансова вартість може бути зменшена, на суму цих грантів, що передбачено М(С)БО 16.

Якщо основні засоби купують за рахунок цільового фінансування, то відповідно до П(С)БО 7 не передбачається зменшення їх первісної вартості на суму державних грантів.

Під час внесків учасників до статутного капіталу за рахунок основних засобів їх вартість оцінюється за справедливою вартістю, відповідно до П(С)БО 7.

У М(С)БО 16 не передбачається внесків до статутного капіталу об'єктами основних засобів, тобто така можливість виключається.

Щодо оцінки основних засобів, то за М(С)БО 16 виділяють два варіанти її проведення: метод собівартості та переоцінки. Кожне підприємство має право обирати більш зручніший та раціональний для них метод. У П(С)БО 7 передбачається проведення переоцінки основних засобів у тому разі, якщо їх залишкова вартість дуже відрізняється від справедливої. Це може бути як уцінка так і дооцінка [3].

ВИСНОВКИ

Економічний розвиток України супроводжується зростанням великої кількості підприємств, які різняться організаційними формами, специфікою своєї діяльності. Кожне підприємство потребує достатньої кількості основних засобів та раціонального їх використання, а отже й вдосконаленого обліку таких об'єктів.

Кожна держава має певні особливості ведення обліку основних засобів, зумовлені відмінними рисами національної економіки. Національні стандарти бухгалтерського обліку побудовані із врахуванням таких відмінностей.

Н(С)БО України та більшості держав створені із врахуванням міжнародних стандартів, які мають рекомендаційний характер, щодо застосування, а у деяких країнах використовуються як основний регламентуючий документ.

У даній роботі було проведено дослідження особливостей ведення обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, розглянуто основні розбіжності та тожності.

Отже, проаналізувавши дані нормативні документи, можна зробити висновок, що вони є досить подібними, але при цьому різняться в деяких судженнях. Для подальшого розвитку економіки та модернізації підприємств, враховуючи їх міжнародну діяльність, слід проводити актуалізацію національних стандартів бухгалтерського обліку та наближувати їх до міжнародних стандартів, щоб покращити якість ведення обліку та підвищити зрозумілість та прозорість облікової інформації. Такі кроки неодмінно сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності підприємств на світовому ринку.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р. № 92. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014.
3. Азаровська Ю.В. Міжнародна практика та вітчизняний досвід обліку необоротних активів. URL: <http://www.mnau.edu.ua/studentresearchjournal/studentresearchjournal021.pdf>
4. Яцунська О.С. Деякі проблемні питання обліку основних засобів в умовах реформування системи бухгалтерського обліку України. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/ispu/bitstream/123456789/588/1>.
5. Руденко Л.М. Відмінності в обліку основних засобів за МСБО 16 і П(С)БО 7. URL: <http://biznesinalogi.com/vidminnosti-voblikuosnovnix-zasobiv-za-msbo-16-i-psbo-7/>

References

1. Regulation (standard) of accounting 7 "Fixed assets" of 27.04.2000. № 92. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (in Ukrainian).
2. International Standard of Accounting 16 "Fixed Assets" of 01/01/2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (in Ukrainian).
3. Azarovska Yu.V. International practice and domestic experience in accounting for non-current assets. URL: <http://www.mnau.edu.ua/studentresearchjournal/studentresearchjournal021.pdf> (in Ukrainian).
4. Yatsunskaya, O.S. Some problematic issues of accounting for fixed assets in the context of reforming the accounting system of Ukraine. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/ispu/bitstream/123456789/588/1> (in Ukrainian).
5. Rudenko L.M. Differences in accounting for property, plant and equipment under IAS 16 and P (C) BO 7. URL: <http://biznesinalogi.com/vidminnosti-voblikuosnovnix-zasobiv-za-msbo-16-i-psbo-7/> (in Ukrainian).